

نظام نیمه آزادی

فوائد اجتماعی و اقتصادی

www.ketab.ir

نویسندگان:

صادق فتیلی - ملیحه کعبی زاده عرب

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: فتیلی، صادق، ۱۳۵۶ -

عنوان و نام پدیدآور: نظام نیمه آزادی (فواید اجتماعی و اقتصادی)/ نویسندگان صادق فتیلی، ملیحه کعبی زاده عرب.

مشخصات نشر: اهواز: پژوهندگان راه دانش، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۲۲۶ ص.: جدول، نمودار.

شابک: ۱۸۰۰۰۰ ریال: ۴-۰۶۸-۳۴۵-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: قیفا

موضوع: مجازات‌های جایگزین زندان

imprisonment

موضوع: Parole

موضوع: Alternatives to

موضوع: آزادی مشروط

شناسه افزوده: کعبی زاده عرب، ملیحه، ۱۳۷۱ -

رده بندی دیویی: ۳۶۴/۶۸

رده بندی کنگره: HV/۵۹۲۷۶/۹۲۷۶۰۶۲/۱۳۹۵

شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۱۸۰۱۲

اشارات پژوهندگان راه دانش

ناشر: پژوهندگان راه دانش

شماره نشر: ۱۰۶۸

نام کتاب: نظام نیمه آزادی (فواید اجتماعی و اقتصادی)

نویسندگان: صادق فتیلی - ملیحه کعبی زاده عرب

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول

چاپ: تورنگ / مینیاتور

حروفچینی و صفحه آرائی: گرافیک جوانه

چاپ اول: ۱۳۹۵

سایز: وزیری

شابک: ۴-۰۶۸-۳۴۵-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال

www.ketab.ir/pajo

۰۶۶۱۲۰۵۵۴ - ۰۶۶۱۲۰۵۶۶ - ۰۹۱۲۸۸۸۴۹۶۹

۰۳۲۲۱۹۲۰۲ - ۰۳۲۲۰۲۸۰۲ - ۰۹۱۶۱۸۵۱۱۸

تهران: خیابان ۱۶ آذر شمالی، ساختمان بعثت، طبقه سوم

اهواز: خیابان نادری شرقی، نبش خیابان کرمی خراط

فهرست

۹	مقدمه.....
۱۳	فصل اول: بیان دیدگاه‌های نظری بر موضوع جرم در جامعه.....
۱۵	پیشینه.....
۱۵	فوائد اجتماعی و اقتصادی نظام نیمه آزادی بر فرد و جامعه.....
۱۷	فوائد اجتماعی نظام نیمه آزادی بر جامعه.....
۲۱	نظام نیمه آزادی در قانن جدید.....
۲۲	نظام نیمه آزادی و اصل آزادی در مجازات ها.....
۲۵	شرایط استفاده از نظام نیمه آزادی.....
۲۷	نظام‌های نوین جانشین کیفر سالب آزادی (ن).....
۲۷	۵ مورد، جانشین کیفر سالب آزادی.....
۲۷	پیگیری هدف‌های کیفر در پرتو جانشین‌های نوین کیفر سالب آزادی (کیفر شناسی).....
۲۸	گونه شناسی جلوه‌های نوین جانشین‌های کیفر سالب آزادی.....
۲۸	نظام تعویق صدور حکم مجازات.....
۲۸	نظام نیمه آزادی.....
۲۹	نظام نظارت الکترونیکی.....
۳۲	نیمه آزادی، نظام پذیرفته شده در دنیا.....
۳۳	شرایط آزادی مشروط برای زندانیان.....
۳۶	نظام نیمه آزاد و آزادی مشروط در ایالات متحد آمریکا.....
۳۸	نتایج و تأثیرات آزادی مشروط در آمریکا.....
۳۸	نیمه آزادی، نظامی با رویکرد منافع اجتماعی.....
۴۲	مبانی نظری.....

۴۲.....	پیشگیری از بزهکاری و اصلاح مجرمین.....
۴۶.....	ارتباط واقعی جرم‌شناسی و جزا.....
۴۷.....	نظریه جمهوری خواه.....
۴۸.....	رویکرد آینده نگر.....
۵۳.....	رویکرد گذشته نگر.....
۵۵.....	دیدگاه مکاتب و متفکران در خصوص تبعات جرم و مجازات از نظر اجتماعی.....
۵۵.....	دفاع اجتماعی بر مبنای تهدید جمعی.....
۶۱.....	نم، نگارنده.....

۶۳.....	فصل ۱: تحلیل میزان جرم و تأثیرات آن بر اقتصاد و جامعه.....
۶۵.....	بررسی میزان تأثیر عوامل اجتماعی و اقتصادی در بروز جرم.....
۶۷.....	عوامل بروز جرم و جامعه و علل اجتماعی و اقتصادی آن.....
۷۱.....	فقر و ناداری و بزهکاری، از وظایف اقتصادی والدین تا تکلیف دولت.....
۷۵.....	بیکاری و جرم.....
۷۸.....	فقر، انگیزش، جرم.....
۷۹.....	عوامل اقتصادی مؤثر بر جرایم.....
۸۱.....	مشکلات مربوط به تفسیر رابطه‌ی میان اقتصاد و جرم.....
۸۲.....	بررسی آماری علل اقتصادی جرم در ایران.....
۸۲.....	الف: مورد سرقت.....
۸۳.....	ب: تعریف جرم.....
۸۷.....	اثرهای جرم.....
۹۰.....	بررسی آمارهای جرم در ایران.....
۹۶.....	نظریه اقتصاد جرم و جنایت.....
۱۰۵.....	مدل نظری و تجربی جرم در ایران.....
۱۰۹.....	توضیح دهنده‌های جرم: متغیرهای مستقل.....
۱۰۹.....	تجارب گذشته افراد.....
۱۱۰.....	رشد اقتصادی.....
۱۱۰.....	نا برابری درآمدی.....
۱۱۱.....	سطح آموزش.....

۱۱۲.....	توان امنیتی قضایی
۱۱۳.....	داده‌ها
۱۱۴.....	خطای اندازه‌گیری کمتر از حد
۱۱۵.....	خطای انتخاب نمونه
۱۱۷.....	خطای جمع‌آوری داده‌ها
۱۱۸.....	روش اقتصادسنجی
۱۲۲.....	نتایج تجربی
۱۲۳.....	مدل سرعت اتومبیل
۱۲۷.....	مدل سرعت از اماکن
۱۳۲.....	رابطه زندان و مجرم و تاثیر آن
۱۳۳.....	انگیزه‌های جرم
۱۳۶.....	پیشینه جرم ناشی از نشرهای اقتصادی
۱۴۴.....	جامعه آماری
۱۴۴.....	تعیین حجم نمونه
۱۴۶.....	تحلیل اطلاعات جمعیت شناختی داده‌ها
۱۴۸.....	آزمون فرضیه‌ها و تفسیر نتایج
۱۵۲.....	جمع بندی کلی فصل

فصل سوم: بررسی تاسیسات ارفاق آمیز در قوانین کیفری و مجازات اسلامی

۱۶۱.....	مصوب ۱۳۹۲
۱۶۳.....	راههای کاهش جرم در زندانیان از دیدگاه قوه قضایه
۱۶۴.....	سیر قوانین
۱۶۵.....	اقدامات اجرایی و رفاهی
۱۶۶.....	فعالیت‌های حمایتی و بشر دوستانه
۱۶۸.....	قانون آیین دادرسی کیفری
۱۷۶.....	قانون مجازات اسلامی
۱۷۶.....	درجه بندی مجازات‌ها
۱۷۸.....	تعویق صدور حکم
۱۸۲.....	تعلیق اجرای مجازات

۱۸۴.....	راههایی برای جلوگیری از تکرار جرم نزد زندانیان
۱۸۴.....	حبس از راه دور
۱۸۶.....	دستبند الکترونیکی
۱۸۸.....	فواید دستبندهای الکترونیکی
۱۹۰.....	جایگاه آزادی مشروط در قوانین
۱۹۱.....	ضرورت آزادی مشروط
۱۹۳.....	آزادی به شرط اخلاق!
۱۹۴.....	املاح به جای سلب آزادی
۲۰۰.....	بازارهای جایگزین حبس
۲۰۵.....	نظام نیمه آزاد
۲۱۳.....	فصل چهارم: پیرامون نتایج
۲۱۵.....	نتیجه گیری
۲۲۱.....	منابع و مأخذ
۲۲۳.....	الف) منابع فارسی
۲۲۶.....	ب) منابع خارجی

مقدمه

زندانی مجازاتی پذیرفته شده و غیرقابل انکار در تمامی جهان است. نظریه‌های مختلف کیفری فواید و مضرات فراوانی را برای این مجازات برشمرده‌اند. در همین خصوص نهادهای مدرن کیفری تلاش می‌کنند تا با اعمال نهادهای نوین از مضرات مجازات زندان برای فرد، خانواده او و جامعه کاسته و بر نکات مثبت این مجازات برای اصلاح مجرم بیفزایند.

بعد از نظامهایی مثل خفیه مجازات و معافیت از مجازات، تعویق صدور حکم، تعلیق مجازات جایگزین حبس و آزادی مشروط قانون گذار در یک نوآوری جدید اقدام به تاسیس نظامی مبتنی بر اصل تحت عنوان نظام نیمه آزادی نموده این مواد در قالب مواد ۵۶ و ۵۷ قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲ آمده است. این نظام برگرفته از قانون فرانسه است که با تغییراتی و تعدیل آن با شرایط حاکم بر قانون مجازات اسلامی به موقع اجرا گذاشته است و آن را در جرائم تعزیری و نه حدی آورده است و محدود به حبس‌های از انواع درجه پنج تا هفت نموده است. که دارای موافقان و مخالفانی است. در این پایان نامه بیشتر به جنبه‌های مثبت این تاسیس پرداخته است و این امر نافی معایب آن نیست اما به نظر می‌رسد فوائد آن در افق بلند مدت بیش از کوتاه مدت آن است.

نظام نیمه آزادی یکی از نهادهای نوین حقوق کیفری است که در آن با آزادی نیمه وقت مجرم موافقت شده اما بر نظارت دایمی بر او تاکید می‌شود. این روش از یک سو ثبات خانوادگی مجرم را حفظ کرده و اصل فردی بودن مجازات‌ها را

تضمین می‌کند و از سوی دیگر اصلاح گام به گام مجرم را در دستور کار قرار می‌دهد. نظام نیمه آزادی یکی از نهادهایی است که قوانین کیفری نظام‌های مدرن حقوقی از آن برای تنبیه مجرمان به گونه‌ای که آنان کمترین فاصله را از اجتماع گرفته و بیشترین فایده را برای اجتماع داشته باشند، استفاده کرده‌اند.

در قانون مجازات اسلامی با استفاده از نظریات حقوقدانان کیفری و بهره‌مندی از گفتار حاکم بر جرم‌شناسی نوین، نظام نیمه آزادی به منظور حمایت از شخص بزه‌کار، خانواده او و در نهایت جامعه را به رسمیت شناخته است. نگاه مثبتی که از سوی کثر حقوقدانان به این نهاد حقوقی شده است چشم‌انداز روشنی را از اجرای این نهاد حقوقی پیش روی صاحب‌نظران قرار داده است. پیش‌بینی نهادی چون نظام نیمه آزادی در قانون مجازات اسلامی از جمله اقدامات ارزنده‌ای است که با هدف عملی ساختن سیاست کاهش جمعیت کیفری یا حبس‌زدایی بوده و مبتنی بر رویکرد اصلاح و باز اجتماعی نمودن بزه‌کار و بازگشت دوباره و شرافتمندانه او به جامعه مورد توجه تدوین‌کنندگان، قانون قرار گرفته است.

این در حالی است که این نظام در بسیاری از کشورهای از مدتهای مدیدی مورد استفاده قرار گرفته که می‌توان به کشور ایالات متحده آمریکا به عنوان یکی از طرفداران قانون کامل‌نام برد. در کشورهای آسیای کثر تاکنون از این نوع سیستم به صورت گسترده‌ای استفاده کرده است صرف نظر از مواهب اجتماعی آن که برای این کشورها داشته صرفه‌جویی اقتصادی هنگفتی هم شده است و این نظام را به صورت جد پیگیری و اجرا نموده‌اند.

فوائد که از نظر اجتماعی برای آن متصور است، کاهش جرم‌ها و تبدیل شده مجرمان و بزه‌کاران ساده به مجرمین و بزه‌کاران حرفه‌ای نموده اما گوشه‌ای از بزه‌کاران را شامل می‌شود.

تأثیرات مثبتی که می‌توان از سیستم قانون جدید مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲ در خصوص نظامی جدید برد این است که کاهش هزینه‌های تحمیلی به دولت و در ردن خانواده‌های از فشارهای اقتصادی و روی آورد به مشاغل کاذب افرادی که به تبع این بزه گرفتار شده‌اند و چه بسا مشاغلی که بر دوش جامعه سنگینی مضاعف ایجاد می‌کند نماید.

این در حالی است که تبعات اجتماعی خیلی بیشتر از این می‌تواند به انحرافات فرزندان و کل خانواده به علت نبود سرپرست اشاره کرد که این نوع رفتارهای اجتماعی در صورتی که منتظر از جرم کودک و نوجوان باشد بیشتر خواهد بود و این باعث انتقال این تبعات کسب شده قهری به زمان کودکی به نوجوانی و از نوجوانی به بزرگسالی خواهد بود.

بنظر می‌رسد اگر بتوان این نظام را به صورت درست و فراگیر اجرا نمود مشکلات اجتماعی کمتر خواهد شد به این معنا که فواید آن از زمان آن بیشتر است، حتی اگر در ابتدا نتیجه قابل لمسی مشاهده نشود اما ارزش این را دارد که جامعه این هزینه را بپردازد و از انزوای بزه‌دیدگان و خانواده آنها جلوگیری شود تا با اجتماع همراه شده و به ارزشهای آن احترام بگذارند.

البته ما شاهد نظامهای این چنینی در قوانین قبلی و در ذرات خانه حقوقی و جزایی قوانین ایران بوده ایم که می‌توان به تعلیق مجازات، آزادی مشروط، تعلیق صدور حکم و غیره اشاره کرد. که در رد و تایید آن زیاد گفته و نوشته شده است،

اما در خصوص تاسیس جدید که قانون جدید تحت عنوان نظام نیمه آزادی آمده کمتر صحبت و نوشته شده است که این امر به سخت نمودن این پایان نامه افزوده است. لذا با توجه به کمبود شدید منابع مکتوب بر آن است تا اقدامی نو هرچند کوچک با توجه به جدید بودن این تاسیس صورت گیرد.

در این خصوص ابتدا به شرایط بروز بزه در جامعه و عوامل آن با استفاده از نظرات نظریه پردازان علوم اجتماعی و مکاتب که در این امر قلم زده اند استفاده گردید و در ادامه در خصوص عواقب اقتصادی که جرم در سطح خورد و کلان آن بر اقتصاد یک جامعه وارد میشود و نیز هزینه های آن پرداخته میشود. و در آخر نیز فوایدی که تاسیس جدید بر جامعه مدنی و اقتصادی میگزارد بحث خواهد شد که این امر میتواند کمک شایسته به بهبود وضعیت جامعه گذاشته و به یک بزهکار به عنوان یک انسان تاریخ ماسرف گذشته نگاه نمود و در واقع میتوان به اعمال چنین قوانینی یک بزکار را باز پروری باز تولید نمود. انسانی که ذات مقدس الهی به آن قسم یاد کرده و او را اشرف مخلوقات خود خوانده است.

لذا با توجه به موجودیت انسان و ارج که دارد نباید با یک نشت و درخواست وی را از عرش به فرش به زیر کشاند. بلکه باید نگاه را به این موجود که چکیده هستی است تغییر داد و در صورت انحراف از مسیر اصلیش باز گردانده شود.